

Information Literacy of First Year Students at Prince of Songkla University, Pattani Campus

Mudchalin Pholkla¹, Wasant Atisabda² and Chumchit Saechan³

¹Graduate (Library and Information Science),
Department of Library and Information Science,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Email: moolin8@hotmail.com

²Ph.D. (Higher & Continuing Education), Assistant Professor,
Department of Educational Technology, Faculty of Education,

³D.A. (Library and Information Science), Lecturer,
Department of Library and Information Science,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Prince of Songkla University, Pattani campus

Abstract

This research is designed to comparatively investigate the information literacy (IL) of first-year students at Prince of Songkla university, Pattani campus through the analysis of these variables: faculty, school, province, GPA, and experience from three courses on library use. The sample comprised 342 first-year students of the 2005 academic year. The data derived from the information literacy test developed based-on the five IL standards

of the United States Association of College and Research Libraries: 1) classification and boundaries, 2) accessibility, 3) evaluation, 4) use, and 5) law. The findings indicated that: The subjects' IL was ranked at the moderate level on all the 5 standards, high on standards 1 and 5 and moderate on standards 2, 3 and 4. The results of the comparative analysis of the variables are as follows: The students from different faculties did not differ on their IL of all the five standards together. It was found that students from different kinds of schools differed in their overall IL. The students from different provinces did not differ on their IL of all the five standards together. The students had different GPA levels differed in their IL of all the five standards together. Students with or without previous courses on library use did not differ in their IL. The research suggested that administrators, librarians in educational institutes at all levels in the three southernmost provinces, as well as teachers expertise in the field of library and information science should collaborate in planning and improving the teaching of this science while providing sufficient specialized human resources, and necessary equipment as well as developing a curriculum in which IL is integrated into other subjects. Besides, university libraries should be well-equipped for information search so that students can efficiently develop their IL.

Keywords: information literacy, information literacy standard, Islamic Private schools, Prince of Songkla university, undergraduate students

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มูจลินทร์ ผลกล้า¹, วสันต์ อดิศักดิ์², ชุ่มจิตต์ แซ่จั้น³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

E-mail: moolin8@hotmail.com

²Ph.D. (Higher & Continuing Education) ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

³D.A. (Library and Information) อาจารย์,

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศและเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามตัวแปรคณะที่ศึกษา โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 342 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบการรู้สารสนเทศซึ่งพัฒนาขึ้นโดยอิงตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกาใน 5 มาตรฐานคือ 1) การกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ 2) การเข้าถึงสารสนเทศ 3) การประเมินสารสนเทศ 4) การใช้สารสนเทศ 5) กฎหมายสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมทั้ง 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ระดับสูงในมาตรฐานที่ 1 และ 5 และระดับปานกลางในมาตรฐานที่ 2, 3 และ 4 นักศึกษาที่คณะแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากประเภทโรงเรียนต่าง ๆ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากจังหวัดต่าง ๆ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน และนักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ หน่วยงานการศึกษาทุกระดับในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ รวมทั้งบรรณารักษ์ ควรร่วมมือกันวางแผนจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศโดยการจัดสรรทรัพยากรบุคคลที่มีความชำนาญ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

การรู้สารสนเทศให้บูรณาการกับรายวิชาต่างๆ จัดหาและเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนทุกระดับให้เพียงพอ นอกจากนี้ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต้องเป็นแหล่งสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับการสืบค้นสารสนเทศ เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรู้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ, นักศึกษาปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มาตรฐานการรู้สารสนเทศ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบโทรคมนาคมส่งผลให้การผลิตและการใช้สารสนเทศมีการขยายตัวในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมสารสนเทศ บุคคลจึงต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ต้องเป็นผู้ที่รู้จักแสวงหาความรู้ เรียนรู้ตลอดเวลารู้จักใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจคัดเลือกสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ทักษะเหล่านี้คือ การรู้สารสนเทศ (information literacy) ที่หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรู้ความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการวิเคราะห์ กำหนดแหล่งสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ การประเมิน และการใช้สารสนเทศที่ค้นคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ALA, 1989; สมาน ลอยฟ้า, 2545, 26) การรู้สารสนเทศ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญในภาคใต้ เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก เพื่อดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศ มีหลักสูตรต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้พัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง และเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนให้สะดวกยิ่งขึ้น

ในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน พร้อมทั้งจัดให้มีห้องสมุดที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศแก่นักศึกษาทุกคน เพื่อให้มีทักษะในการสืบค้นและการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น (สุวิมล เขียวแก้ว และคณะ, 2545, 266) โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ซึ่งเพิ่งเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีพบว่า สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ร้อยละ 70 เป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอีกร้อยละ 30 เป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากจังหวัดอื่นในภาคใต้และภูมิภาคอื่นในประเทศไทย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, งานทะเบียนและสถิติดักศึกษา, 2548) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่านักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีความหลากหลายทางภูมิหลังด้านการศึกษา ทั้งนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากจังหวัดอื่นในภาคใต้และภูมิภาคอื่นในประเทศไทย ทั้งด้านสังกัดโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ภูมิภาคของจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับผลการเรียน ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีส่วนทำให้การรู้สารสนเทศของนักศึกษามีความแตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เนื่องจากเป็นนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มต้นในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ว่ามีการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาหลักสูตรและเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการศึกษาด้านการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะการรู้สารสนเทศด้านต่าง ๆ ให้มีระดับสูงขึ้นเพื่อคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามคณะที่ศึกษา โรงเรียนที่นักศึกษา สำเร็จการศึกษา จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับ ผลการเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ห้องสมุด

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรู้สารสนเทศเป็นคำที่รู้จักและกล่าวถึงกันอย่าง กว้างขวางในปัจจุบัน แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Information literacy" ซึ่งยังไม่มีคำบัญญัติเป็นภาษาไทย อย่างเป็นทางการจึงมีผู้ใช้คำภาษาไทยแตกต่างกัน ออกไป เช่น ความรู้สารสนเทศ การรู้เท่าทันสารสนเทศ ความรอบรู้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศ ความสามารถ ทางสารสนเทศ เมื่อสรุปความหมายของการรู้สารสนเทศ พบว่า มีความหมายที่ใกล้เคียงกันคือ การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ใช้ในการแสวงหา สารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดสารสนเทศ ที่ต้องการใช้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้ สามารถประเมินสารสนเทศที่ ค้นหามาได้ และนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญ อย่างมากในการริเริ่มจัดทำมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้น เป็นประเทศแรก ซึ่งเริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1989 โดย สมาคมห้องสมุดอเมริกัน ได้เผยแพร่เอกสาร Presidential Committee on Information Literacy ที่ได้กำหนด องค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการของการรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการตระหนักว่าเมื่อใดต้องการใช้สารสนเทศ ความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ และความสามารถ ในการใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการแก้ไข ปรับปรุงเรื่อยมาจนถึงฉบับปัจจุบันปี ค.ศ. 2000 โดยแบ่ง มาตรฐานการรู้สารสนเทศออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรก ระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาคือ มาตรฐาน

การรู้สารสนเทศ 9 ประการ สำหรับนักเรียน (The Nine Information Literacy Standard for Student Learning) และระดับที่สอง มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการ ศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standard for Higher Education) ซึ่งมาตรฐานทั้งสองฉบับนี้มีเนื้อหาประกอบด้วย มาตรฐานที่สำคัญในการรู้สารสนเทศของผู้เรียน เพื่อให้ห้องสมุดประเภทต่างๆ ในประเทศยึดเป็นแม่แบบ รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ในการจัดการสอนการรู้สารสนเทศแก่ผู้เรียนได้อย่าง ประสิทธิภาพสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐ อเมริกา (ACRL, 2000) ได้กำหนดมาตรฐานความสามารถ ในการรู้สารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอน และบรรณารักษ์ห้องสมุด เพื่อประเมินความสามารถทางการ รู้สารสนเทศของนักศึกษา เมื่อปี ค.ศ. 2000 ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ข้อ ดัชนีชี้วัด 22 ข้อ และภายใต้ดัชนีชี้วัด ได้ระบุผลลัพธ์ 84 ข้อ ต่อมาในปี ค.ศ. 2001 ได้เสนอ วัตถุประสงค์ของการสอนการรู้สารสนเทศไว้เป็นต้นแบบ สำหรับอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของนักศึกษา อันเป็นผลผลิตจากสถาบันอุดมศึกษาว่า เป็นผู้รู้ สารสนเทศ ดังนี้ (AASL, 1998 อ้างถึงใน ศิวราช ราชพัฒน์, 2547; ชูติมา สัจจามันท์, 2544; สุจิน บุตรดีสุวรรณ, 2546)

มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถ กำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการ ได้

มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถ เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถ ประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือก ไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้

มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศในฐานะ บุคคลหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถใช้สารสนเทศในการ

แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย

สมมติฐานการวิจัย

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความแตกต่างกันตามคณะที่ศึกษา โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรู้สารสนเทศ (information literacy) หมายถึง ความรู้ความสามารถของบุคคลเกี่ยวกับสารสนเทศในลักษณะต่อไปนี้ 1) สามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้ 2) สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) สามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่คัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้ 4) สามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย รวมถึงการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย

2. โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม หมายถึง โรงเรียนที่มีการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาหรือทบวงมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา 2542

3. โรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่แปรสภาพและพัฒนาการจากสถานศึกษาที่เรียกว่า “ปอเนาะ” และได้รับการปรับปรุง

เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตามโครงการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2508 ปัจจุบันเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) และ 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญหรือวิชาชีพควบคู่กันไป

4. จังหวัดอื่นในภาคใต้ หมายถึง จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย 11 จังหวัด นอกเหนือจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ระนอง นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ตรัง พัทลุง สตูล และสงขลา

5. โรงเรียนในภูมิภาคอื่น หมายถึง โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในภาคอื่น ๆ นอกจากภาคใต้ คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกภาคเหนือ และภาคเหนือของประเทศ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,372 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จาก 5 คณะ 1 วิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา, 2548)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จาก 5 คณะ 1 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี รวมทั้งสิ้น 342 คน ซึ่งวิธีการได้กลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973) และกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 342 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi – stage random sampling) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างตั้งแต่กลุ่มใหญ่ที่สุดลดลงมาตามลำดับชั้น จนถึง การเลือกตัวอย่างหรือหน่วยสมาชิกสุดท้ายของกลุ่มที่ศึกษา (วัน เดชพิชัย, 2535, 312) โดยการกำหนดสัดส่วน

ตามคณะที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด และใช้วิธีการแจกแบบทดสอบโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) เพื่อให้มีการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มาตรฐานละ 10 ข้อ เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในด้านต่างๆ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย ทั้ง 5 มาตรฐาน

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามและแบบทดสอบได้ดำเนินการโดย

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
- 2) คำนวณค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (IOC: Index of Item Objective Congruency) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
- 3) ทดลองใช้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความสมบูรณ์ของแบบทดสอบ ความเหมาะสมของข้อคำถาม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการตอบคำถาม
- 4) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR21 (Kuder-Richardson Formulas) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ขำนิประศาสน์, 2545, 149) จากการหาค่าความเชื่อมั่นพบว่า อยู่ในระดับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยนำแบบสอบถามและแบบทดสอบให้กลุ่มตัวอย่างตอบจำนวน 342 คน โดยจำแนกตามคณะที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน และ

ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปในการประมวลผล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบรายคู่ กรณีที่พบว่าผลการทดสอบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกได้ดังนี้

1.1 คณะที่ศึกษา เป็นนักศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์จำนวนมากที่สุดร้อยละ 31.90 รองลงมาคือ นักศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร้อยละ 31.30 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร้อยละ 12.90 วิทยาลัยอิสลามศึกษาร้อยละ 11.70 คณะวิทยาการสื่อสารร้อยละ 10.80 และคณะศิลปกรรมศาสตร์ร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

1.2 โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา เป็นโรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 62.60 รองลงมาคือโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาร้อยละ 32.70 และโรงเรียนประเภทอื่นๆ (สาธิต, เทพบาลศึกษา, อาชีวศึกษา) ร้อยละ 4.70

1.3 จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา เป็นโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 67.80 รองลงมาคือโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ร้อยละ 29.50 และโรงเรียนในภูมิภาคอื่นร้อยละ 2.60

1.4 ระดับผลการเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 74.90 มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00-2.99 และ

ร้อยละ 19.90 มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 ส่วนนักศึกษาที่มีระดับคะแนนต่ำกว่า 2.00 มีเพียงร้อยละ 5.30

1.5 ประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศร้อยละ 57.60 รองลงมาคือไม่มีประสิทธิภาพร้อยละ 42.40

2. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2.1 การรู้สารสนเทศตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 ด้านกฎหมายสารสนเทศ อยู่ในระดับสูง รองลงมา คือมาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ดังตาราง 1

2.2 การรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

2.2.1 คณะที่ศึกษา พบว่า มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง นักศึกษาจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง ส่วนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และวิทยาลัยอิสลามศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.2 โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา พบว่า มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนประเภทอื่น ๆ (สาธิต, เทศบาล, อาชีวศึกษา) นักศึกษามีการรู้สารสนเทศระดับสูง ส่วนโรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการรู้สารสนเทศระดับปานกลาง

2.2.3 จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา พบว่า มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับสูง นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ โรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ และโรงเรียนในภูมิภาคอื่นอยู่ในระดับสูงทั้งหมด

2.2.4 ระดับผลการเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับสูง นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 และมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศในระดับสูง และระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99 อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.5 ประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ และไม่มีประสิทธิภาพ มีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศตามตัวแปรโดยรวม พบว่า นักศึกษาที่มีคณะที่ศึกษา จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา และประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน และมีระดับผลการเรียนต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ดังตาราง 3

3. เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นรายด้านจำแนกตามตัวแปร พบว่า

3.1 คณะที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เรียนในคณะวิชาต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่รายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศมากกว่านักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 5

3.2 โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา พบว่า

ตาราง 1 การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	S.D.	การรู้สารสนเทศ
มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ	6.65	1.644	สูง
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	5.71	1.792	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ	5.62	1.783	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศ	5.93	2.021	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 5 ด้านกฎหมายสารสนเทศ	6.01	2.205	สูง
รวม	5.98	1.880	ปานกลาง

นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญและโรงเรียนอื่นๆ มีการรู้สารสนเทศในทุกมาตรฐานมากกว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังตาราง 6

3.3 จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา พบว่า นักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากจังหวัดที่แตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่รายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ มีความแตกต่างกัน คือ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศได้มากกว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตาราง 7

3.4 ระดับผลการเรียน นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 และ 3 มีความแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศ มากกว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99 ดังตาราง 8

3.5 ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์และ

ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังตาราง 9

อภิปรายผล

1. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.1 การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ทั้ง 5 มาตรฐาน พบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ศักยภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 นั้น ยังขาดความพร้อม เตรียมตัวไม่เพียงพอ เพราะกระบวนการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ยังมีการเสริมสร้างให้ผู้เรียน รู้จักการค้นคว้าด้วยตนเอง และคิดวิเคราะห์น้อย กอปรกับระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของไทยยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา น้อย สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังสอนโดยใช้ครูบรรยาย ไม่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักการอ่าน การค้นคว้าด้วยตัวเอง หรือรู้วิธีใช้คอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษแบบใช้งานได้นอกจากนี้ การผลิตและพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพก็ยังมีจำนวนน้อย (วิทยากร เชียงกูล, 2544, 72)

ตาราง 2 การรู้สารสนเทศตามตัวแปรที่ศึกษา

สถานภาพของนักศึกษา	ร้อยละ	ระดับการรู้สารสนเทศ
คณะที่ศึกษา		
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	6.24	สูง
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5.82	ปานกลาง
ศึกษาศาสตร์	6.19	สูง
วิทยาการสื่อสาร	6.05	สูง
ศิลปกรรมศาสตร์	6.58	สูง
วิทยาลัยอิสลามศึกษา	5.70	ปานกลาง
รวม	6.09	สูง
โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา		
โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญฯเดิม	6.30	สูง
โรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	5.72	ปานกลาง
อื่นๆ (สาริต, เทศบาล, อาชีวศึกษา)	7.03	สูง
รวม	6.35	สูง
จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา		
โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	6.48	สูง
โรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้	7.04	สูง
โรงเรียนในภูมิภาคอื่น	6.78	สูง
รวม	6.76	สูง
ระดับผลการเรียน		
ระดับผลการเรียนสะสมต่ำกว่า 2.00	6.37	สูง
ระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	5.87	ปานกลาง
ระดับผลการเรียนมากกว่า 3.00	6.63	สูง
รวม	6.29	สูง
ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ		
มี	5.85	ปานกลาง
ไม่มี	5.97	ปานกลาง
รวม	5.91	ปานกลาง

การศึกษาของตรุณี จำปาทอง (2549) พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย นั้น ยังขาดความพร้อมในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเพราะกระบวนการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ยังมีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์

หาเหตุผลและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hepworth (2002) ที่พบว่าครูผู้สอนในระดับมัศึกษานั้นแท้จริงแล้ว เป็นผู้รู้สารสนเทศและตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้แต่ใช้วิธีการสอนแบบจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนทุกอย่าง

ตาราง 3 เปรียบเทียบความแปรปรวนการรู้สารสนเทศตามตัวแปรโดยรวม

การรู้สารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	Sig
คณะที่ศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	5	5.817	1.759	0.307
	ภายในกลุ่ม	336	3.574		
โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	21.151	6.394	0.003**
	ภายในกลุ่ม	338	3.492		
จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	8.621	2.499	0.116
	ภายในกลุ่ม	339	3.578		
ระดับผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	16.083	4.401	0.019*
	ภายในกลุ่ม	339	3.534		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างการรู้สารสนเทศตามตัวแปรโดยรวม

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
มีประสบการณ์เรียน	5.85	1.917	-	0.195
ไม่มีประสบการณ์เรียน	5.98	1.878	0.811	

แทนที่จะสอนให้รู้ถึงหลักการหรือวิธีการเพื่อให้ให้นักเรียนค้นคว้าคิดวิเคราะห์สารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลายด้วยตนเอง ดังนั้น เมื่อเข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผู้เรียนจึงยังคงคุ้นเคยกับการศึกษาที่ครูจัดเตรียมความพร้อมให้ทุกอย่างจึงขาดการกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยของ นิติพร สุนทรนนท์ (2547) พบว่า จากการสำรวจของฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในการจัดกิจกรรมสาธิตวิธีใช้รายการสืบค้นแบบออนไลน์ ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกสาขาวิชา ปรากฏว่า นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมน้อย จึงมีปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศในเวลาต่อมา และจากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการรับบริการหรือความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ อยู่ในระดับมาก และผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นว่าควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้

เทคนิคการสืบค้น นั้นแสดงว่าผู้ใช้บริการมีปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยนี้ยังพบว่า มีความแตกต่างกันของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา กับวิชาที่เกี่ยวกับการรู้และการใช้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จากการศึกษามาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา พบว่า ทั้ง 5 มาตรฐาน ครอบคลุมการรู้สารสนเทศที่หลากหลาย สำหรับการเรียนการสอนด้านการรู้และการใช้สารสนเทศของประเทศไทย มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา โดยจัดเป็นวิชาเลือก และมีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้าเบื้องต้นเท่านั้น

ตาราง 5 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้าน (มาตรฐานที่ 2) ตามคณะที่ศึกษา

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	วิทยาการสื่อสาร	ศิลปกรรมศาสตร์	วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มาตรฐานที่ 2 วิทยาศาสตร์ฯ	6.00	-	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
มนุษยศาสตร์ฯ	5.25	-	-	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ศึกษาศาสตร์	6.17	-	-	-	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
วิทยาการสื่อสาร	5.86	-	-	-	-	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ศิลปกรรมศาสตร์	6.40	-	-	-	-	-	ไม่แตกต่าง
วิทยาลัยอิสลามศึกษา	5.10	-	-	-	-	-	-

ตาราง 6 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้านตามโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	โรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	อื่นๆ (สาริต, เทศบาล, อาชีวศึกษา)
มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	6.88	-	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	6.46	-	-	แตกต่าง
อื่นๆ (สาริต, เทศบาล, อาชีวฯ)	7.56	-	-	-
มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	6.03	-	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	5.46	-	-	แตกต่าง
อื่นๆ (สาริต, เทศบาล, อาชีวฯ)	6.69	-	-	-
มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	5.97	-	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	5.34	-	-	แตกต่าง
อื่นๆ (สาริต, เทศบาล, อาชีวฯ)	6.81	-	-	-
มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	6.22	-	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	5.69	-	-	แตกต่าง
อื่นๆ (สาริต, เทศบาล, อาชีวฯ)	7.06	-	-	-

ตาราง 6 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้านตามโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา (ต่อ)

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	โรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	อื่นๆ (สาธิต, เทศบาล, อาชีวศึกษา)
มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิม	6.42	-	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา	5.69	-	-	ไม่แตกต่างกัน
อื่นๆ (สาธิต, เทศบาล, อาชีวฯ)	7.06	-	-	-

ตาราง 7 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้าน (มาตรฐานที่ 1) ตามจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	โรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้	โรงเรียนในภูมิภาคอื่น
มาตรฐานที่ 1 ร.ร.ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	6.48	-	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
ร.ร.ในจังหวัดอื่นในภาคใต้	7.04	-	-	ไม่แตกต่างกัน
ร.ร.ในภูมิภาคอื่น	6.78	-	-	-

ตาราง 8 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้านตามระดับผลการเรียน

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	ผลการสะสมต่ำกว่า 2.00	ผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	ผลการเรียนสะสมมากกว่า 3.00
มาตรฐานที่ 1 ผลการเรียนต่ำกว่า 2.00	7.06	-	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
ผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	6.51	-	-	แตกต่างกัน
ผลการเรียนมากกว่า 3.00	7.09	-	-	-
มาตรฐานที่ 3 ผลการเรียนต่ำกว่า 2.00	6.17	-	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
ผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	5.46	-	-	แตกต่างกัน
ผลการเรียนมากกว่า 3.00	6.10	-	-	-
มาตรฐานที่ 4 ผลการเรียนต่ำกว่า 2.00	5.94	-	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
ผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	5.75	-	-	แตกต่างกัน
ผลการเรียนมากกว่า 3.00	6.60	-	-	-

ตาราง 8 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้านตามระดับผลการเรียน (ต่อ)

การรู้สารสนเทศ	$\bar{x}$	ผลการสะสมต่ำกว่า 2.00	ผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	ผลการเรียนสะสมมากกว่า 3.00
มาตรฐานที่ 5 ผลการเรียนรู้ต่ำกว่า 2.00	6.33	-	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99	5.78	-	-	แตกต่าง
ผลการเรียนมากกว่า 3.00	6.76	-	-	-

ตาราง 9 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศรายด้านตามความสามารถในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ	มี				ไม่มี		t	Sig
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ	6.53	1.662	6.60	1.721			-0.728	ไม่แตกต่าง
มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	5.59	1.813	5.66	1.749			-0.591	ไม่แตกต่าง
มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ	5.51	1.833	5.74	1.746			-1.342	ไม่แตกต่าง
มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศ	5.77	2.012	5.88	2.034			-0.745	ไม่แตกต่าง
มาตรฐานที่ 5 ด้านกฎหมายสารสนเทศ	5.88	2.268	6.01	2.141			-0.646	ไม่แตกต่าง
โดยรวม	5.47	1.917	5.98	1.878			-0.811	ไม่แตกต่าง

ไม่ได้มีเนื้อหาการสืบค้นสารสนเทศที่ลึกซึ้ง และบางโรงเรียนไม่ได้จัดให้เป็นวิชาเลือก แต่จัดไปรวมอยู่กับรายวิชาภาษาไทย ที่เน้นเรื่องการใช้ภาษามากกว่าการค้นคว้า (ชุดิมา สัจจามันท์, 2544, 57) สำหรับการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดรายวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสาร เป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องเรียน และรายวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศเป็นวิชาเลือก โดยวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสาร มีเนื้อหาที่เน้นการใช้คำในภาษาไทย ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับทักษะการสืบค้นสารสนเทศจะไม่ลึกซึ้งเป็นเพียงทักษะในการใช้ภาษาไทยเพื่อเขียนรายงานและเขียนบรรณานุกรมเบื้องต้นเท่านั้น จึงทำให้นักศึกษายังไม่ได้รับการสอนที่เน้นทักษะการรู้สารสนเทศโดยแท้จริง นอกจากนั้น ทักษะกระบวนการคิดยังเป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับการรู้สารสนเทศตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดของกระบวนการค้นหาสารสนเทศ แต่ในระบบการศึกษาของไทยนับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาเน้นการจำมากกว่าการสอนในเรื่องการคิด (ดวงกมล อุ่นจิตติ, 2545, 63) ทำให้นักศึกษายังขาดการฝึกฝนทักษะวิธีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและขาดการคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ นักศึกษายังให้ความสำคัญกับทักษะในการคิดวิเคราะห์น้อยกว่าทักษะอื่นๆ ได้แก่ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการสืบค้นออนไลน์ (Hepworth, 1999) อีกด้วย

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญญาภรณ์ นิมิตรประจักษ์ (2547); ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545); ปภาดา เจียวกั๊ก (2547); Stern (2000); Hepworth (1999) ที่พบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ทำการศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศค่อนข้างจำกัด จึงทำให้ประสบปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ

1.2 พิจารณารายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาเรียนในรายวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสารซึ่งเป็นวิชาบังคับ มีเนื้อหาการสอนในส่วนของการกำหนดขอบเขตสารสนเทศเพื่อสืบค้นสารสนเทศในการเขียนรายงานเบื้องต้นได้ อีกทั้งนักศึกษาอีกส่วนหนึ่งที่เรียนในรายวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศ ซึ่งมีเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับ ความหมายและความสำคัญของสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะและรูปแบบของสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศและการบริการสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (คู่มือการศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2549, 337) ซึ่งเนื้อหาในรายวิชาดังกล่าวทำให้นักศึกษามีความรู้และเกิดทักษะในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศนี้เป็นมาตรฐานแรกที่โดยทั่วไปมาตรฐานที่ 1 คือ มาตรฐานเบื้องต้นที่ทุกคนควรรู้และปฏิบัติได้ก่อนที่จะปฏิบัติในมาตรฐานต่อไป และเมื่อพิจารณาจากนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ ก็ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีประสบการณ์ส่วนตัวสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศได้

รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 5 ด้านกฎหมายสารสนเทศ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากฎหมายสารสนเทศเป็นเรื่องใหม่ จึงมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอผ่านสื่อโฆษณาที่หลากหลาย ทั้งโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ อีกทั้งปัจจุบันนี้ทุกคนต่างให้ความสนใจและตื่นตัวในเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์มากขึ้น

ส่วนมาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศซึ่งมีเรื่องการประเมินสารสนเทศรวมอยู่ด้วยนั้น เป็นวิชาเลือกที่ไม่ได้บังคับเรียน นักศึกษาจึงไม่ได้เรียนทุกคนจึงอาจทำให้นักศึกษา

มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้ง นักศึกษายังขาดความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญญาปรภรณ์ นิมิตรประจักษ์ (2547); ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545); Stern (2000); Hepworth (1999) ที่พบว่า นักศึกษาไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้อง ของเว็บเพจ ไม่ทราบวิธีการประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ทำให้ การคิดวิเคราะห์และการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับ ปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามตัว แปร ดังนี้

2.1 คณะที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ศึกษา คณะแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เหตุที่การวิจัย ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาทุกคนแม้จะศึกษา อยู่คณะต่างกันแต่ก็มีบทบาทและหน้าที่เช่นเดียวกัน คือ การเรียนและศึกษาหาความรู้ ดังนั้น จึงมีการรู้สารสนเทศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกคณะต่างก็ต้องการ สารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนด้วยกันทั้งสิ้น รวมทั้ง มีพื้นฐานความรู้ด้านสารสนเทศในระดับมัธยม ศึกษาที่ใกล้เคียงกัน ส่วนการศึกษาในระดับปริญญาตรี ของชั้นปีที่ 1 นั้น ส่วนใหญ่จะเริ่มเรียนวิชาพื้นฐานที่ ไม่แตกต่างกันมากนัก และจากการศึกษางานวิจัยของ ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) พบว่า เนื่องจากศักยภาพของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เพิ่งเข้ามาศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 นั้น ยังขาดความพร้อมหรือเตรียมตัว ไม่เพียงพอเพราะกระบวนการเรียนการสอนในระดับมัธยม ศึกษาไม่ได้เสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จัก การหาเหตุผลและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามาตรฐานที่ 2 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีการรู้สารสนเทศมากกว่า คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งนี้ อาจจะเป็น

ลักษณะเฉพาะของแต่ละคณะวิชา และอาจเกิดจาก ความสามารถเฉพาะตัวที่แตกต่างกันเกี่ยวกับประสบการณ์ ในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งปัจจุบันทุกคนอยู่ในโลกแห่ง เทคโนโลยี นอกเหนือจากความรู้ที่ได้จากการเรียนใน ห้องเรียนแล้วนั้น นักศึกษายังได้รับประสบการณ์จาก ภายนอกห้องเรียน เช่น ประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือฐานข้อมูลต่างๆ ที่ห้องสมุดบอกรับ และคำแนะนำ การใช้ของห้องสมุด (ปภาดา เจียวกัก, 2547, 2547) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ความรู้ส่วนหนึ่งของนักศึกษามาจากการได้ รับการศึกษาภายในห้องเรียน และอีกส่วนหนึ่งมาจาก ประสบการณ์ของนักศึกษาเอง และทักษะเกี่ยวกับการ สืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาแต่ละคณะต่างกันจึงมีการรู้ สารสนเทศแตกต่างกัน

2.2 โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนที่แตกต่างกัน มี การรู้สารสนเทศแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก 1) การ จัดการเรียนการสอน เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอน ของโรงเรียนแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน โดย โรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เริ่มจากการ จัดการศึกษาในรูปแบบของปอเนาะในระยะเริ่มต้นที่ไม่มี หลักสูตร ไม่มีชั้นเรียน และไม่มีผลการเรียนการสอน จะขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน คือ โต๊ะครู และ ส่วนใหญ่ไม่จำกัดอายุผู้เรียนและใช้ภาษาท้องถิ่น (มลายู) ในการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2528) และมีวัตถุประสงค์ดั้งเดิมเพื่อสืบทอดศาสนา เป็นหลัก การถ่ายทอดส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของโต๊ะครู สภาพการสอนโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะที่ โต๊ะครูวางเมื่อใด ก็สอนเมื่อนั้น ระยะเวลาของการศึกษาในระบบปอเนาะไม่ มีกำหนดที่แน่นอนว่าเมื่อใดจึงจะสำเร็จการศึกษา เนื้อหา วิชาที่ใช้สอนเป็นวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนใช้ภาษามลายู ไม่มีการสอนวิชาสามัญและภาษาไทย ต่อมาระเบียบข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้รับ ใบอนุญาตหรือโต๊ะครูเป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีผู้จัดการและครูใหญ่เป็น ผู้บริหารงานวิชาการและหลักสูตร การเรียนการสอนของ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากการศึกษาของ พิสุทธิ บุญเจริญ (2541) พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีการสอนวิชาศาสนาควบคู่กับการสอนวิชาสามัญแก่นักเรียนทุกระดับชั้น จุดประสงค์หลักของการสอนวิชาศาสนาคือ ให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองดีของประเทศ 2) ปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีปัญหามากในเชิงคุณภาพ สาเหตุสำคัญคือความไม่พร้อมของทรัพยากรบุคคลที่จัดการเรียนการสอน และทรัพยากรสารสนเทศที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คณิตา นิจจรัลกุล และคณะ (2536) ที่พบว่าสาเหตุที่การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามด้อยคุณภาพทางการศึกษาสืบเนื่องจากปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาจากสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเรียนและอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ วิธีสอนของครูสอนศาสนายังไม่เหมาะสม ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อประกอบการสอนน้อยมาก วิธีการสอนไม่น่าสนใจ ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายโดยการอ่านให้ฟังและบอกจุดเป็นส่วนใหญ่ สาเหตุสำคัญที่ครูผู้สอนวิชาศาสนาไม่ใช้สื่อประกอบการสอนนั้น เนื่องมาจากครูผู้สอนไม่มีวุฒิการศึกษาหรือมีวุฒิการศึกษาต่ำ ใช้วิธีสอนแบบที่เคยถูกสอนมาหรืออีกประการหนึ่งคือขาดแคลนสื่ออุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงมีการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญและโรงเรียนประเภทอื่นๆ (สาธิต, เทศบาล, อาชีวศึกษา) ซึ่งมีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับสูงทุกมาตรฐาน

และเนื่องจาก 3) โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการที่มีการควบคุมเรื่องมาตรฐานและหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาโดยตลอด ส่วนโรงเรียนสาธิตนั้น ก็อยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยจึงได้รับการนิเทศและ

การจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่กระทรวงกำหนด ได้รับการดูแลใกล้ชิด มีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อีกทั้งครูอาจารย์โรงเรียนสาธิตเองมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อสอนให้นักเรียนในโรงเรียนมีความรู้เรื่องสารสนเทศ ดังผลการวิจัยของ พีระพล ยศธสาร (2547) ที่พบว่า ครูอาจารย์โรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความต้องการในตัวสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด คือมีความต้องการข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน และในส่วนของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเทศบาลและอาชีวศึกษามีการรู้สารสนเทศระดับสูงนั้น อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทั้งสองประเภทเป็นนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสูง จึงสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้และมีการรู้สารสนเทศดีตามไปด้วย

2.3 จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากจังหวัดต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยี และสื่อการสอน ตลอดจนสภาพสังคมเศรษฐกิจซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่ศึกษาในจังหวัดอื่นในภาคใต้ ขณะที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพพื้นที่สังคมเศรษฐกิจแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ดังที่สุวิมล เขียวแก้ว และคณะ (2545) กล่าวไว้ว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพทางสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมมุสลิม ดังนั้นโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เน้นการเรียนการสอนในเรื่องของสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมมุสลิม ซึ่งแตกต่างจากสภาพโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้

นอกจากนี้ จารุณี ขวัญแก้ว (2547) ยังศึกษาพบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีประสิทธิภาพในการบริหารคุณภาพของสถานศึกษาในระดับน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และพบว่าสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความพร้อมในการรับการประเมินทั้งภายในและภายนอกเพียงร้อยละ 13.49 เท่านั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งโดยเฉพาะสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ในส่วนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการโยกย้ายบ่อย ทำให้การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง ส่งผลถึงครูผู้สอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคะแนนการสอบวัดความรู้ระดับประเทศต่ำกว่ามาตรฐานทุกรายวิชา และยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวันกอปรกับมีการพัฒนาครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยน้อยมาก จึงส่งผลให้คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

นอกจากนั้น การสอนวิชาภาษาไทยเป็นการสอนเกี่ยวกับทักษะการใช้คำ ซึ่งนักเรียนสามารถนำมาปรับใช้กับการกำหนดคำค้นและกำหนดขอบเขตเพื่อสืบค้นสารสนเทศได้ แต่เมื่อนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับน้อยจึงส่งผลให้ความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำด้วย

2.4 ระดับผลการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการวิจัยของ ปภาดา เจียวกิก

(2547) ที่พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามระดับผลการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียน สะสมมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศมากกว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสะสมระหว่าง 2.00-2.99 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีระดับผลการเรียนดีจะเข้าใช้ห้องสมุดบ่อยครั้งกว่าและมีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้ห้องสมุด ชอบเสาะแสวงหาความรู้และใฝ่รู้จึงทำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งทางด้านความคิดและสติปัญญาดีกว่า จากการที่เข้าไปค้นคว้าหาความรู้บ่อยๆ ทำให้เขามีทักษะทางการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษามีระดับผลการเรียนต่ำ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าความสามารถทางการรู้สารสนเทศจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสูงมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักศึกษามีระดับผลการเรียนต่ำอีกด้วย

2.5 ประสิทธิภาพในการเรียนวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และไม่มีประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีประสิทธิภาพในการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศตามที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนในชั้นปีที่ 1 อยู่แล้ว ส่วนนักศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพในการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุด และการรู้สารสนเทศที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน อาจเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถ และทักษะส่วนตัวในการสืบค้นสารสนเทศมาก่อน เนื่องจากปัจจุบันเป็นโลกยุคดิจิทัล และเทคโนโลยีเข้ามามีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากมาย จากการศึกษาของ ปภาดา เจียวกิก (2547) พบว่า นอกจากความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนแล้วนักศึกษายังได้รับประสบการณ์จากภายนอกห้องเรียนอีกด้วย เช่นประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือฐานข้อมูลต่างๆ ที่ห้องสมุดบอกรับ และคำแนะนำ

การใช้ห้องสมุด จึงกล่าวได้ว่าความรู้ส่วนหนึ่งของนักศึกษา มาจากการได้รับการศึกษาภายในห้องเรียนและอีกส่วนหนึ่งมาจากการศึกษาตามอรรถาธิบาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) ที่พบว่า นักศึกษาที่ไม่ลงทะเบียนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ มีการรู้สารสนเทศ ไม่แตกต่างกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ เนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ ความรู้และทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองแล้ว และคิดว่าตนมีความรู้ความสามารถมากพอในการสืบค้นสารสนเทศ และไม่จำเป็นต้องเรียนเพิ่มเติมอีก ดังนั้น นักศึกษาที่มีประสบการณ์และไม่มีความรู้ในการเรียนวิชาการรู้สารสนเทศและการรู้สารสนเทศจึงมีการรู้ สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

สรุปปัญหาในการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบข้อมูลที่น่าสนใจว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิหลังใกล้เคียงกันไม่ว่าจะเป็น โรงเรียนที่สำเร็จการศึกษา จังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จ การศึกษา ระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนวิชาการรู้ห้องสมุดระดับมัธยมศึกษาและการรู้สารสนเทศ ทำให้นักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศที่ใกล้เคียงกันในระดับปานกลาง และตัวนักศึกษาเองที่ขาดความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ทำให้ไม่ได้ฝึกฝนทักษะและกลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ เป็นสาเหตุให้นักศึกษาได้รับข้อมูลสารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชุมจิตต์ แซ่ฉั่น (2549) ที่พบว่า ปัญหาด้านการสืบค้นของนักศึกษาโดยทั่วไป คือ มีทักษะการสืบค้นสารสนเทศในระดับน้อย ด้านการใช้เครื่องมือสืบค้นโดยเฉพาะการคิด และการเลือกใช้คำค้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบความแตกต่างระหว่าง คำสำคัญ หัวเรื่อง และไม่เคยใช้วิธีการสืบค้นขั้นสูงในการสืบค้นเลย ฉะนั้น เมื่อมีปัญหาใช้ คำค้นและการสืบค้นขั้นสูงไม่ชำนาญ ย่อมเป็นอุปสรรคในการได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการเช่นกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานการศึกษาทุกระดับในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ รวมทั้งบรรณารักษ์ควรร่วมมือกันวางแผนและจัดการเรื่องการรู้สารสนเทศอย่างเป็นระบบ โดยการจัดทรัพยากรบุคคลที่มีความชำนาญสอน และพัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศกับรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาและเตรียมสื่ออุปกรณ์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้ และการรู้สารสนเทศทุกระดับให้เพียงพอ

2. สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต้องเป็นแหล่งสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับการสืบค้นสารสนเทศ และควรมีบทบาทในการสอนหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศด้วย โดยการจัดอบรมหรือให้ความรู้ในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการรู้สารสนเทศของบุคลากรอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตลอดจนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี เพื่อทราบระดับการรู้สารสนเทศและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาต่อไป

2. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเฉพาะกลุ่มในเชิงลึก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่นนักศึกษาที่ระดับผลการเรียนต่ำ หรือนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คณิตา นิजरกุลและคณะ. (2536). รายงานโครงการพัฒนาการใช้สื่อการสอนวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- จารุณี ขวัญแก้ว. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทของสถาบันราชภัฏยะลาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา.
- ชุดิมา สัจจามันท์. (2544). การรู้สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา คนไทยและสังคมไทย. วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช, 14(กันยายน-ธันวาคม), 50-60.
- ชุ่มจิตต์ แซ่จั้น. (2549). กลยุทธ์การสืบค้นและความคิดเห็นต่อสารสนเทศจากเว็บของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 12(3), 443-453.
- ดวงกมล อุ่นจิตติ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ัญญาปรภรณ์ นิมิตรประจักษ์. (2547). ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปภาดา เจียวัก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิสุทธิ บุญเจริญ. (2541). ระบบการจัดการศึกษาอิสลามในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. รุสะมิแล, 19 (มกราคม-เมษายน), 14-28.
- งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา. (2548). สรุปภาพรวมจำนวนนักศึกษาตามคณะ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วนุชชิตา สุภักควณิช. (2547). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัน เดชพิชัย. (2535). คู่มือการวิจัยและการประเมินโครงการทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ศิวราช ราชพัฒน์. (2547). การสอนการรู้สารสนเทศทางเว็บไซต์ของห้องสมุด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมาน ลอยฟ้า. (2544). การรู้สารสนเทศ: ทักษะที่จำเป็นสำหรับสังคมสารสนเทศ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มข., 19 (มกราคม), 1-6.
- สำนักงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. (2543). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของ ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สุจิน บุตรดีสุวรรณ. (2546). การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารสารนิเทศ, 10 (มกราคม-ธันวาคม), 35-43.
- สุวิมล เขียวแก้ว และคณะ. (2545). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 8(3), 259-272.
- American Library Association. (1996). **Position Statement on Information Literacy: A Position Paper on Information Problem Solving.** (online). Available <http://www.ala.org/ass/positions/PS+infolit.html>. Accessed: [10 September 2005]

- Association of College and Research Libraries. (2000). **Information Literacy Competency Standards for Higher Education.** (online). Available: <http://ala.org/acrl/ilcomstan.html>. Accessed: [18 Sep 2005].
- Hepworth, Mark. (1999). **A Study of Undergraduate Information Literacy and Skills : The Inclusion of Information Literacy and Skills in the Undergraduate Curriculum.** (online). Available: <http://www.ifla.org>. Accessed: [4 August 2005].
- Stern, Caroline M. (2002). **Assessing Entry-Level Digital Information Literacy of In-Coming College Freshmen.** (online). Available: <http://proquest.umi.com/pqdweb?> Accessed: [25 September 2005].
- Yamane, Toro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd ed. Tokyo: Harper International Edition.